

Головна квартира 99-тої американської дивізії піхоти в Горіца, Італія, видала остерогу, що вся спроба саботажу будеться карати смертю. Причиною цієї остероги були вже численні випадки саботажу, поповнені насамперед в телефонному отриманні союзних окупаційних армій.

Допоможіть вдержати і збільшити самотність у світі український демократичний щоденник, що вже 54 років об'єднує американських українців при ідейній праці та з вільної американської землі голосить правду про Україну.

Місяць жовтень є місяцем добровільної доплати до передплати „Свободи”. Він дає Вам нагоду ділом оцінити працю „Свободи” і доплатою чи жертвою виявити розуміння ваги рідної преси.

ЩО ПИШУТЬ?

НАШІСТІВСЬКА І БОЛЬШЕВИЦЬКА СИСТЕМА — ОДНА І ТА САМА, ТІЛЬКИ НАЗВИ ІНШІ.

(Лист з Риміні в Італії з 27. липня 1946 до громадянина в Пенсильванії).

...Тепер постарайся описати Вам життя під більшовицями. Як уже з часописів знаєте, більшовики прийшли до нас 17. вересня 1939 р. Перше враження при стрічі з ними — це страх, хоч вони в початках нічого злого не робили. Скоро перейшла перша лінія, за нею прийшла цивільна влада, яка складалася з самих партійців. Ці зміська приступили до реорганізації системи на своє „копінто”. Потворили повіті з назвою „районів”, якими керував районний виконавчий комітет, званий „райвиконком”. В районі була міліція, створена з наших людей, а нею керувало НКВД (Народний Комісаріат Внутрішніх Дел), далше була Народна Освіта (бувний інспекторат) та „райпартком” (Районовий Партійний Комітет).

Вчасі цього періоду люди жили добре. Заробляли денно по 150 карбованців, або, по російськи, рублів так, що пили, їли, бавилися. Більшовики нічого не забороняли, тільки пригрозили, що досліджували, хто чим був, до яких організацій належав, чи був діяльним, свідомим українцем і т. п. Як уже зібравши всі дані про кожну особу в якійсь місцевості, відсилали це все до НКВД. Там рishалася доля кожного поодинокого.

Такий безжурний час тривав 1940 року. В цьому часі можна було на селі дістати всі харчі. Кореші пшениці коштував 150 карб., 1 кг. свинини із солонинною коштував 7—12 карб., і т. д. Та це не тривало довго, бо вже на початку 1940 р. розпочалися перші висилки. Вивозили початково тільки всіх лісничих та бувших управителів фільварків, кажучи, що це „вороги народу”, бо вони знущалися над бідними, використовували їх і т. п. В деяких повітах вивозили управителів фільварків (власників уже 1939 р. вивезли), а їх землю роздавали бідним. Таксамо й худобу, яка була на фільварках, роздали бідним.

Це був перший етап більшовицької пропаганди, а радше, деп, на який ловили людей. Тоді розпочалися тайні доноси на заможніших господарів, бо вони ніби то теж використовували робітників, не добре їм платили, зле давали їсти, вимагали праці від рана до вечора. Однак цією землею, що то більшовики роз-

дали, люди довго не тишилися. Почалася агітація творити „колгоспи”. Агітували, щоб усі вступали в колгоспи, де має бути рівномірне приділення праці відповідно до звання (як от: різні люди будуть працювати на рілі, ковалі в кузнях, столярі в столярнях і т. д.). У колгоспи могли вступати тільки бідняки, або по більшовицькому „батраки”, а багатіших не приймали, бо це були „куркулі”, які, за більшовицькою агітацією, теж були „ворогами народу”. Як тоді почали люди ставити опір проти вступування в колгоспи. І саме тут розпочалася трагедія нашого народу.

Люди побачили, що це обман, відчувалося брак гроша, бо заробити не було де, а до того людей брали з кіними лідерами і платили по два карб. пенно. На поле наложили контингент, тобто кожний господар мусів дати з одного гектара землі 6 кірців збіжжя та 16 кірців картопель. Крім цього господар мусів здавати солону, сіно, курі, гуси, качки, вівці або корови залежно від посілости господаря. До того треба було ще платити податок і так званий „культзбір”, який був двічі або тричі більший від податку. За здачу контингенту уряд платив, але як? — За кореш (100 кг.) збіжжя платив ось як: за лшеницю 8 карб., за жито 6 карб., за картоплю 250 карб., за кг. мяса 17 копійок. Так платив уряд. А щоб купити, треба було платити 150—250 карб. за 100 кг. пшениці, за жито 100—200 карб., за картоплю 25—35 карб., а за один кілограм мяса 6—8 карб. Отже з цих даних можете заключити, чи господар міг вийти на кінець. Від тоді почався занепад господарки, винищення всього дробу й худоби, бо кожний говорив, що „це й так не мое, отже хай пропаде”.

Тоді більшовики вжили підступу, говорячи, що цей занепад спричинили попи й багачі. За цим почалися найстрашніші сцени в нашій народі. Почали арештувати наших священиків, багатіших господарів та свідомих, діяльних українців і вивозили їх на Сибір. Багато з них скривалися. Такий час арештування було важко пережити. Люди йшли спати з тривогою, що ось-ось приде „чорний ворон” та скаже: „Вставай, собірайсь, за 15

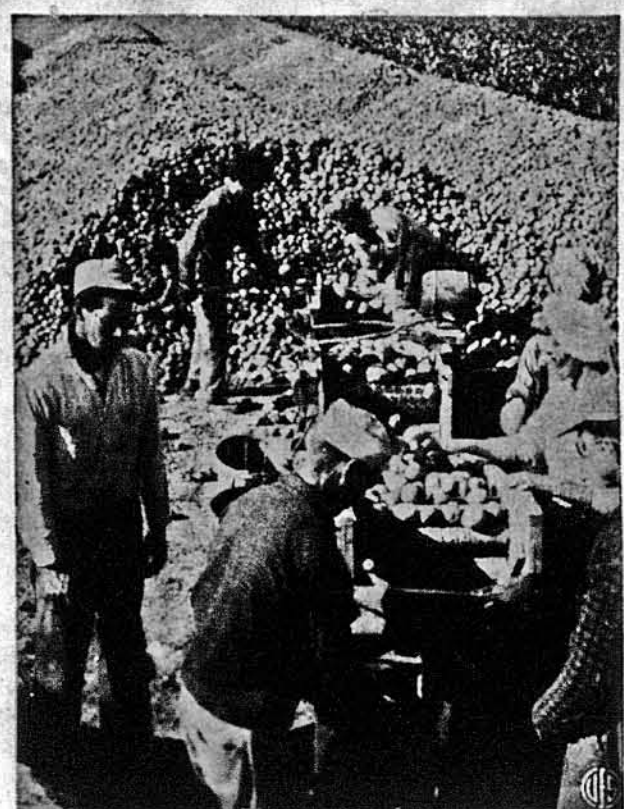
хвилин то повинен бити готовий”. Хто не сподівався бути вивезеним, той зі страху брав лише те, що міг спакувати. А були люди, які спали вбрані та кожної хвилини готові на виїзд. Однак в тому часі мало ще вивозили, як це показалося, скоро прийшли німці в 1941, що теж стали нашими „визволителями” на свій лад. Як прийшли німці, то діялися страшні речі. Показалося, що більшовики вчасі відходу помордували багато людей і поховали в гробах, але такі гроби відкрито. Крім цього багато людей помордували так, що не мали часу вже позакопувати. У самому Львові помордували тисячі українців, які за більшовиків сиділи у Бригiдках та в „Лукішках” і де інакше. Таксамо було в Золочеві, Чорткові, Тернополі, Станиславові, Луцьку, в Рівно-му, де були маси помордованих, не згадуючи вже про менші злочини по районах.

Як відбуваються мордування, подам Вам у скороченні, бо можна багато-багато писати — цілі томи. Отже: виколовали очі, вирiзували язика, жінкам вагітним вирiзували діти, які впили в розпорені животи священникам. Священиків прибивали на хрест в церкві до стіни, а з помордованих дрібеньких дітей робили вінець для священників. Жінкам обрізували груди, а жіночі й чоловічі природні частини вирiзували й робили плагування, про які стидалося Вам писати. Ще й іншого багато робили такого, що я стидуюся згадувати.

Так робили аж до приходу німців, але й німці кращі не були. Почали арештувати, та вивозити до концтаборів, наклали контингенти великі, а це спричинило партизантку. Одні й другі були цісами, тільки назва державної системи була різна, але це саме виробляло з нашим народом одні й другі.

Я дав Вам образ лише в скороченні. А як хто з наших українців-комуністів хоче їхати до „раю” Сталіна, хай їде, та заживе радісно. Як вони хочуть їхати, то ми всі тут бажаємо їм шасливої подорожі, а нас хай не висилають, бо ми вже зазнали цього радісного життя.

Із мого села нікого не вивезли тому, що був головою жид Гельо, якого наші селяни виб-рали на те, щоб забезпечити себе перед вивезенням. Жид мав у них право. Наш священик по приході більшовиків помер за три місяці. Його жінка й син працювали у Львові, а молодший син пропав без вісти. П. Василя замордували більшовики в бобрєцькій лісі. Поза тим село спокійне.

ЖУРЯТЬСЯ, ЩО ЗАГОДИЛА БУЛЬБА! Ця картина знята на картопляних полях в Лонг Айленд. Фермери кажуть, що цього року є так багато бульби, як рідко в якому році. Насипано на полі цієї бульби так багато, що заки її буде можна розпродати, готова зігнати. Це й велика жура бармерів. УНРРА та чужинські уряди не хочуть брати бульби, кажучи, що транспорт задо-рогий.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ.

Згідно з рішенням Ширшої Управи Злученого Українського Американського Допомогового Комітету з дня 14. вересня ц. р. Контрольна Комісія перевела перевірку майна та діловодства ЗУАДКомітету дня 23. вересня, 1946.

Фінансовий звіт ЗУАДКомітету від початку оснування аж по день 30. серпня 1946 р. є такий:

ПРИХОДИ:	
Сума приходів у 1944 р.	\$ 5,371.72
Сума приходів у 1945 р.	94,642.55
Сума приходів у 1946 р.	84,308.14

Загальна сума приходів від 6/24/1944 до 9/1/1946 \$184,322.41
Прислано на не-допомогові ціли 40.00

Звернено жертводавцям \$184,362.41
Загальна сума приходів на допомогу від 6/24/1944 до 9/1/1946 \$184,347.41

РОЗХОДИ:	
Грошева допомога Допомоговим Комітетам в Європі	\$66,025.00
Міжнародний Комітет Червоного Хреста, Женева	10,000.00
Сироти	20,000.00
Пакунки з поживою, одіжжю, книж-ки, газети і т. і.	10,339.58
Вергавз за пакування і висилки одягів	4,729.98
Організація КЕР	2,500.00
Разом вислано на допомогу	\$113,594.56
Членська вкладка Американ Кавсисі	\$ 425.00
Офісові видатки (включно з платнею директора, помічників сил і з відді-лом пошукування)	5,958.75
Кошта подорожі та представництва	2,630.54
Друк видань	772.38
Канцелярський інвентар, прибори, теле-фон, кейбілі та поштова пересилка	1,934.90
Збіркова кампанія	644.53
Разом	12,366.10

Загальна сума розходів \$125,960.66
Загальна сума приходів від 6/24/1944 до 9/1/1946 \$184,347.41
Загальна сума розходів 125,960.66

Остає в касі на чеківім конті 9/1/1946 \$ 58,386.75

Зо суми \$58,386.75 зарезервовано суму \$30,000 на спров-вадження спирт.

До загальної грошевої збірки в сумі \$184,347.41 треба дорахувати ще зібрану нашим жіноцтвом одіж в числі 625 бейлів та 52 пари обуви, якої вартість переходить 500,000 доларів, так, що загальна вартість зібраної допомоги пере-ходить суму 700,000 доларів.

Кошта адміністрації є далеко нижчі, як це дозволено властями і тому наш Допомоговий Комітет займає одне з перших місць на листі Президентської Военної Контрольної Допомогової Ради.

Злучений Український Американський Допомоговий Ко-мітет є сьогодні самотньою, державно визнаною допомоговою інституцією американських українців і тому обовязком нас усіх цю інституцію підтримати та дати їй засоби на вико-нання вложених на неї обовязків.

Внутрішнє діловодство Комітету є в порядку. Започат-кована допомогова праця в різних краях вимагає тепер не доривочних але постійних жертв цілого американського-українського загалу.

Це зробимо тоді, коли усі американські українці та усі наші організації стануть членами Допомогового Комітету та нестимуть постійні пожертви на поміч українським жер-твам війни.

Це зробимо і тим, як усі організації вишлють своїх пред-ставників на Перші Загальні Збори Допомогового Комітету, які відбудуться дня 22 і 23 лютого, 1947, щоб покласти трівки

КАМПАНІЯ

— на —
ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ”
Усі датки, надслані на пресовий фонд „Свободи”, потверджуємо з подякою проголошенням у цій рубриці.

Відалі:	Датки:	Відалі:	Датки:
361 George Andreyko	\$25.00	204 Микола Окон	3.00
1 Чичина Іван	2.00	204 Ph. Sawchuk	2.00
4 Sylvester Pawchak	2.00	220 Daniel Kostyk	2.00
10 Nicholas Hana	2.00	221 Jacob Tatarchuk	2.00
18 Peter Kowal	2.00	221 Roman I. Smook	3.00
20 Стефан Торопа	2.00	221 Mikolaj Rachvij	2.00
20 Володимир Докля	2.00	238 Петро Мороз	2.00
20 Іван Кульчицький	5.00	233 Daniel Bortnyk	2.00
25 Василь Авраменко	5.00	239 Alexander Placki	3.00
45 Andrew Leshuk	2.00	239 Іван Ваврик	2.00
50 Michail Galanka	5.00	241 Даниїл Лукиник	2.00
57 Nicholas Zablocky	2.00	243 Wasyi Muskawicz	2.00
64 Tony Zelinsky	2.00	243 M. Semczyszyn	2.00
66 Willis Dyzacko	5.00	247 Roman Apollinary	2.00
83 Филип Дубас	3.00	292 Никола Сметен	5.00
84 Юрко Ярошевич	5.00	316 Ярко Панчишин	2.00
104 Стефан Грабар	2.00	325 Michael Turko	2.00
106 Іван Черговий	5.00	336 Іван Сидорович	5.00
111 Юрій Лукиник	2.00	342 John Sawchak	2.00
122 Ілія Давидчук	3.00	361 Михайло Ратушний	5.00
130 о. П. Понятинин	5.00	361 Григорій І. Катерина Яма	5.00
130 Стефан Турчин	2.00	шми	5.00
132 о. І. Теодорович	2.00	361 Василь Баран	10.00
133 Walter Kit	5.00	361 Павло Терешко	3.00
138 Luka Sydorak	2.00	361 Michael Sawitsky	2.00
142 Dmytro Fortuna	2.00	361 Julian Dragan	2.00
143 Paul Landiak	5.00	984 Іван Базил	2.00
143 Андрій Никун	2.00	365 Frank Bacharowsky	3.00
147 Василь Гришук	3.00	367 Stephen Patrick	2.00
148 Петро Біленький	2.00	371 Stephen Semanyk	2.00
158 Steve Tkach	2.00	381 Фісиф Бови	5.00
158 Карп Шми	2.00	385 Anthony Zubczycki	5.00
158 Василь Косіца	2.00	427 Михайло Пидишчук	3.00
160 Sylvester Koltun	2.00	432 Павло Тимчук	5.00
170 Григорій Павлюк	2.00	432 Dunec Proktor	5.00
192 Іван Гула	5.00	438 Stephen Terlecky	2.00
204 Осип Садияцький	2.00		

Адміністрація „Свободи”

основи під нову нашу гуманітарну установу Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ ЗУАДКОМІТЕТУ:

о. Петро Білонь, о. Іларіон Врублевський, Василь Шабатура, Роман Слободян.

КАМПАНІЯ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗЛИШНІХ ТОВЦІВ

Не зважаючи на це, що війна минула, уряд далше звертає увагу населення на зберігання товців та олію. Це потрібне на те, щоб дати цілому світові речі, що їх виробляють з товців. Та хоч уряд настає на щадження товців, то безпо-сердно самий кампанії не веде.

До цього є окрема агенція, Американ Фет Салведж Коміті, з осідком у Нью Йорку, яка веде потрібну працю. Вилдер Бренкенридж від імені згаданого Комітету для Зберігання Товців вияснює цю справу в окремій статті, в якій зясовує розміри кампанії і konieczність енергійної праці в тому на-прямі.

Він твердить, що причиною втримує пів світа харчами, а поновлення кампанії є недоста-ча товців у цілому світі. Цій недостаці не можна зарадити Впершу чергу треба мила. То-му наші люди повинні щадити силити кампанію за збірку тов-товців на виріб мила. (ор.)

„201 українських Народних Пісень”

Це збірник найкращих наших народних пісень на піяно зо словами. Ціна примірника в звичайній оправі \$2.00. Замовлення посилайте на адресу:

„SVOBODA”

81-83 Grand St. (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

Написав

Д-р А. Т. КІБЗЕЯ

В цій книжці автор описує в приступний спосіб всім недуги, їх прояви та лікування. Вона має 734 сторінок друку, оправлена в полотно, поділена на 22 розділи.

В цій книжці списані такі недуги: заразливі, з фізичних недомогань, з упіяючих средств, нирок, крові, серця, залоз, жил, костей; недуги жіночі, дитячі, шкірні; недуги очей, ух, носа, зубів і недуги венеричні.

Прочитавши цю книжку, можна захоронити себе і родину від всяких недуг. Ціна тільки \$3.00.

Замовляйте, пишучи на таку адресу:

„SVOBODA”

P. O. BOX 346

JERSEY CITY 3, N. J.

ПАРТИТУРИ ДО ПРЕДСТАВЛЕНЬ

В Книгарні „Свободи” можна ще дістати партитури до таких представлень:

Партитура: НЕЩАСНЕ КОХАННЯ, драма в 5 діях — Манька	\$1.25
Партитура: ЖИЛІВКА ВИХРЕСТКА, драма в 5 діях	.80
Партитура: ДАЙ СЕРЦЮ ВОЛЮ, драма в 5 діях, М. Кропни-ницького	1.00
Партитура: КАТЕРИНА (Му...ичка), драма в 4 діях, Ванченка-писанецького	.80
Партитура: ДУШОГУБКА, драма в 4 діях, Т. Трушевського	.60
Партитура: ПАННА ШТУКАРКА, комедія в 3 діях, А. Ф. Во-лодського	.80
Партитура: ВИХРЕСТ, драма в 5 діях, Коцих-Уманської	.80
Партитура: ТАРАС БУЛЬБА, драма в 4 діях, Ванченка-Писа-ницького	.80
Партитура: ЦИГАНКА КРАСАВИЦЯ, комедія в 3 діях, Григорія Г. Солодовника	1.50
Партитура: СВАТАННЯ НА ВЕЧЕРНИЦЯХ, водевіл в 1 дії, Стародуба	.80
Партитура: ДОБРІ ДІТИ, образ з життя американських школя-рів, в 3 діях, Панька Клим	1.25
Партитура: ДУШОГУБИ, драма в 5 діях, І. Тогобочного	.80
Партитура: ВИХОВАНЕЦЬ, комедія в 3 діях, Л. Янчука	.80
Партитура: БЕЗТАЛАННА, драма в 5 діях, К. Карого	.80
Партитура: ДЯЧИХА, комедія, в 4 діях, Сулими	.80
Партитура: ПОШИЛИСЬ У ДУНІ, комедіо-опера в 3 діях	1.25
Партитура: МАТИ НАРМІЧКА, драма в 5 діях, І. Тогобочного	.80
Партитура: ПО РЕВІЗІІ, етод в 1 дії, М. Кропницького	.50

Замовлення враз з належитістю слати до:

„SVOBODA”

81-83 Grand St. (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

(З Канади треба платити тільки американською валютою)

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Ко-мітету жертвували: Тов. Несен-ня Помочі Українській Справі з Гемтремк, Міш., як постійну вкладку \$10; М. Курій з Обори, Н. П., \$4; Марія Колісник з Вунсакет, Р. Ай., \$20, а це є \$5 від себе, \$5 від М. Липської, а \$10 від Союзу Українок, від-діл 29.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ. А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧИТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

